

Rolverdeling

HANS SACHS
JAN-HENDRIK ROOTERING
VEIT POGNER
SIEGFRIED VOGEL
KUNZ VOGELGESANG
LASSI VIRTANEN
KONRAD NACHTIGAL
ROBERT BORK
SIXTUS BECKMESSER
DALE DUESING
FRITZ KOTHNER
GEROLF SCHEDER
BALTHASAR ZORN
JOACHIM ARNDT
ULRICH EISSLINGER
ANDREA PODDIGHE
AUGUSTIN MOSER
HENK VONK
HERMANN ORTEL
CHARLES VAN TASSEL
HANS SCHWARZ
PIETER VAN DEN BERG
HANS FOLTZ
JAN ALOFS
WALTHER VON STOLZING
ALBERT BONNEMA
DAVID
JOHN LA PIERRE
EVA
KATARINA DALAYMAN
MAGDALENE
RUTHILD ENGERT
EIN NACHTWÄCHTER
GRANT DICKSON
LEHRBUBEN
MARJAN VAN ELDIK, MARY DE REUS,
CORINNE ROMIJN, SILKE WEISHEIT,
ARNOLD BEZUYEN, RUUD FISELIER, BRIAN
GALLIFORD, LEO GEERS, ALEX GRIGOREV,
HENK GUNNEMAN, ANTHONY HEIDWEILLER,
FRANK NIEUWENKAMP

Overige Medewerkenden

assistent dirigent
JULIAN REYNOLDS
BAS POLLARD
assistent regisseur
MONIQUE WAGEMAKERS
repetitoren
BOUDEWIJN JANSEN
WILKO JORDENS
JAN ROELOF WOLTHUIS
regieassistent en avondregie
BERT BIJNEN
productieleider
DEIN SCHMIDT
voorstellingsleiders
LIESBETH KRUYT
MECHTEL VAN GESTEL
MARCEL DE BOER
JOOST SCHOENMAKERS
toneelmeester
HUUB HUIKESHOVEN
belichter
GERRY VAN PUYMBROUCK
rekwisiteur
FERNANDO FERREIRA
assistente kostuumproductie
IRIS ELSTRÖDT
kap en grime
EUGÈNE LINNEWEEVER
CORDICK VAN LANGELAAR
titelregie
RUUD ROCKX
bediening boventitelapparatuur
JAN HEMMER
koorassistente
JANNIE FRANSMAN
begeleiding kinderen
VENUS VAN ASPEREN
ANNECHIE WJNBERG

DECORS, KOSTUUMS, REKWISIETEN, PRUIKEN, GRIME,
BELICHTING, GELUID EN TONEELTECHNIEK VERVAARDIGD
EN VERZORGD DOOR DE
TECHNISCHE ORGANISATIE MUZIEKTHEATER.

Nederlands Philharmonisch Orkest

1e viool
OLGA MARTINOVA
DICK BOR
JAN-EVERT VAN RIEMSDIJK
ROBIN ALLESON
JULIAN HERMAN
JOSEF HABARTA
DERK LOTTMAN
JOSEF ROZMA
IVAN GROSS
LIESBETH BLOEMER
cello
HENK EMMELT
DENISE TRIPP
WILLIAM HILL
IDA MAGER
EVELINE TRAP
JAAP JONKER
IRINA ZAKHAROVA
HANNEKE VAN DEN BROECK
CHANTAL BARGAS
MARTIJN NOOMEN
MARY REES
HEBE MENSINGA
CLAUDIA SASLOW
NELLY BERSHADSKAYA
HENRIK SVAHNSTRÖM
HARRY BAYLE
PETER HOOGEVEEN
2e viool
LODEWIJK DA SILVA ROSA
MIKAIL MAKHTINE
PAUL REYN
VEGARD NILSEN
HANA HABARTA-SMETAK
DICK VAN DEN BURG
SASKIA SCHRÖEDER
CYNTHIA BRIGGS
HELEN VEDER
GIEL SERPENTI
WILMA THALEN
EMMY STOEL
JOANNA TRZCIONKOWSKA
ROBERT OSKAM
JOS SCHUTJENS
JARMILA DELAPORTE
MARIA TEOFILOVA
SEIA TEEUWEN
MARSHAL WILLOX
JOLANTA FOGL
BETTINA ABRAHAM
NANETTE VAN AMERONGEN
altviool
JIRI FRONK
RICHARD WOLFE
JOEL LIPTON
JONATHAN WALESON
MARGRIETHA ISINGS
MARIJKE SMOLDERS
WESSEL HENNY
TANNER ERKEK
JOOST CRANSBERG
VACLAV BOUDA
GILES FRANCIS
THILLY RAMSELAAR
NICHOLAS DURRANT
MIEKE VAN ZIJDERVELD
JAN JAGER
HILDE VAN CASPEL
ELISABETH RALSTON
FRANCIEN SCHATBORN
RENA SCHOLTENS
ARIANE IN 'T VELT
christiaan louwens
JOHN BOYCE
GERARD THOMASSEN
AD VAN DONGEN
DOK DE ZWART
JAROV HAJEK
ELISABETH JANSEN
EVA MATÉ
DERK JAN LITTEL
JOKE MENNES
FEIKE VAN DER HEIDE
ANKE BOUMA
ARTHUR ARNOLD
ARJEN UITTENBOGAARD
SEBASTIAN KOLOSKI
JOHN ADDISON
ANSFRIED PLAT
contrabas
HANS ROELOFSEN
RUDOLF SENN
WALTHER VAN DOMBURG
BENJO WOLFENBERGER
LEENDERT HEEMSKERK
RENS OVERBEEK
JELLE KIKKERT
CAMILLE BOYER
PETER SCHOLCZ
JULIEN BEYER
BAPTIST KNAVEN
BARBARA GORECKA
ARISTOTELES POTAMIANOS
fluit
HANS-PETER SPANNRING
LEON BERENDSE
ANK MULDER
ELLEN VERGUNST
LOES KERSTENS
NINE SLIGTER
hobo
TOON DURVILLE
HANS MEIJER
ROB BOUWMEESTER
WIM VAN HARTINGSVELD
klarinet
TON SCHATTELEIJN
HARRY TROQUET
LEON BOSCH
PETER CRANEN
CHRISTIAAN BOOM
fagot
JOS VAN ACHT
MATHIJS LEMMENS
HEIN VAN DIJK
HANNA VAN KOTEN
WIM JONAS
hoorns
ANTON FRANKEN
JOOP MEIJER
WOUTER BROUWER
PIETER GOUDERJAAN
JAN BOUMAN
DIM VAN DEN BERGE
SIMON BIJ DE LEIJ
WARD ASSMAN
STEF JONGBLOED
BEREND BURGHOUT
trompet
AUKE VAN DER MERK
DICK JONKER
JOS VERSPAGEN
CYRILLE VAN POUCKE
ARTHUR TEN BOSCH
AD KLINK
trombone
GERARD PETERS
JOS HARMES
WILLEM DE VREUGD
WIM HENDRIKS
VINCENT ROMBOUTS
tuba
FRANK FIOL
CARL KLEINSTEUBER
pauken/slagwerk
WERNER OTTEN
PETER ELBERTSE
HAY BEURSKENS
EVERT DE BRUIN
PAUL LEMAIRE
MAARTEN RONGEN
BÜHNE-ORKEST
hoorn
ANTON FRANKEN
JAN BOUMAN
STEF JONGBLOED
trompet
AUKE VAN DER MERK
CYRILLE VAN POUCKE
JOS VERSPAGEN
JORRIT VAN DER KOOIJ
HESSEL BUMA
slagwerk
BEREND DE VRIES
PIET LUCKERHOF
Beckmesser-harp
ADA BRUSSEN
orgel
BOUDEWIJN JANSEN

De opera wordt in het Duits gezongen en Nederlands boventiteld.
De voorstelling duurt circa 5 uur en 30 minuten, inclusief twee pauzes.

Door de recente aankoop van nieuwe boventitelapparatuur is de leesbaarheid van de titels verbeterd.
De aanschaf van deze boventitelapparatuur is mede mogelijk gemaakt door een bijdrage van het
ThuisKopie Fonds.

Koor van De Nederlandse Opera

sopranen

ELIZABETH AGTERDENBOSCH
CAROL BARLOW DAVIES
INEKE BERENDS
ELLEN BOUWMEESTER
DAPHNE DRUIJF
ELIZABETH EBBINK
CAROLINE ERKELENS
IRIS GIEL
DIANE HIDDING
SANDRA HOOGLANDER
LOUISE JANSSEN
FANG FANG KONG
ANJA KWAKKESTEIN
SYLVIA LEENTVAAR
VESNA MILETIC
TINEKE MULDER
JANE OAKLAND
TAMARA OBRESKOVA
ESIN ÖZSAN
MONICA PETERS
LINDA RANDS
PETRA REIJNTJES
JANINE SCHEEPERS
JO-ANNE SPIER
ANITA VEERLING
MARLIES VISSERS
KRYSTYNA ZDZITOWIECKY

alten

ANNELEEN BIJNEN
MARIJKE BONKES
BERNADETTE BOUTHOORN
MARY CURTIS
WILLEKE FRANSEN
SIMONE GAUGLITZ
FERNY GIELING
INEZ HAFKAMP
MIEKE TER HEIJNE
MARGARETH IPING
KARIN JÖNSTHÖVEL
BARBARA KENNEDY
LÉONIE KORFF
MAARTJE DE LINT
XANDRA MIZEE
HIROKO MOGAKI
NORIS MULABDIC
BEATA POLAN
JOKE ROMIJNDERS
JEANETTE ROGGEVEEN
INGRID STIJSIGER
LIDUIN STUMPEL
JANNY WILDEMAST
VILJA WOLFF
ELS ZOMERDIJK

tenoren

RONALD BEEREPOOT
HARRIE BUIJS
WILLEM-JAN VAN DEUVEREN
WOUTER GOEDHART
JOHN VAN HALTEREN
AMAND HEKKERS
PIET VAN KAMPEN
RUUD KOK
ROBERT KOPS
WILLEM KORTELING
SANDER KROEZE
LEO POST
PHILIP SCHUDDEBOOM
ROBERTO TADDEI
RONALD VAN DER VALK
WILLEM VELDTHUIZEN
BERT VISSER
HENK DE VRIES
LEO DE WAAL
JOS DE WIT
COR DE WIT

bassen

RONALD AIJTINK
LUTZEN BAKKER
STEPHAN BREKELMANS
KEES DE BRUIJN
JEROEN VAN GLABBECK
PIETER HENDRIKS
PETER JONK
FRITS KARSKENS
TON KEMPERMAN
NIEK VAN KLAVEREN
WOUTER KLEIN
TOINE KOP
BAS KUIJLENBURG
JAN MAJOOR
MAARTEN VAN MANEN
WOJTEK OKRASKA
HENRI OVERDUIN
MARC PANTUS
JAN POLAK
NICO POWW
ARTHUR SCHILDMEIJER
JOHAN SMIT
RENÉ STEUR
ROBERT VAN SURKSUM
HARRY TEEUWEN
WILLARD TERRAHE
RUDOLF VEDDER
MARTIN VIJGENBOOM
ROB WANDERS
JEF VAN WERSCH
JAN VAN ZELM

Figuratie

BERND ARENTS
HARRY BARKEMA
SEGER VAN DEN BRENK
ERIK BRAS
WIMPER DIEPERING
MARK DOIJER
SIMONE EIJGENRAAM
ANNEMIEK VAN DER HEIDEN
SONJA HEYL
JOLANDA HOGENBIRK
MARCEL JEZUIT
PETER KUHN
AD KWAK
ANNEMARIE LIBBERS
MERSCHIED LOUKILI
OLEG LOUSHNIKOV
NATASJA LUGTHART
SUSANNE MIDDELBERG
CHRISTIAAN RÖLLICH
MYRNA ROOYMANS
STANLEY SIE
JOOST SIKKINK
ALEXEI SINCERETTI
SANDER ZWEERTS DE JONG

kinderen

RENS BLUEMINK
STEFANOS VAN BREUKELEN
WOOLFIE FRANSSSEN
MAJ VAN HILLE
CHARLOTTE OEY
ELIZA PEREZ
NADIRA RIAZ
IRIS SCHAFT
MENZO TANIS
ANNIKE ULTEE

HET VERHAAL

De jonge ridder Walther von Stolzing wil als burger in Neurenberg leven. Hij is daar verliefd geworden op Eva, de dochter van Veit Pogner. Als hij vraagt of zij al verloofd is, hoort hij dat zij de bruid zal worden van de winnaar van een meesterzangwedstrijd. Walther wil ook aan die wedstrijd deelnemen. David, leerling van schoenmaker/dichter Hans Sachs, legt Walther de regels van het meesterzingen uit. Nog dezelfde middag kan Walther proefzingen. De stadsgrieffier Beckmesser is hier niet gelukkig mee. Met Walther heeft hij een nieuwe rivaal bij het dingen naar Eva's hand. Doordat Beckmesser als 'Merker' Walther's proeflied van moet beoordelen, weet hij de andere meesters ervan te overtuigen dat Walther, wiens lied op allen een vreemde indruk maakt, gefaald heeft. Alleen Sachs herkent Walthers kunstenaarschap.

David vertelt Magdalene, Eva's voedster en zijn geliefde, dat Walther is afgewezen. Als Eva met haar vader thuiskomt, verneemt ook zij dit bericht. Zij vraagt Sachs om advies. Vleidend stelt Eva Sachs voor zelf ook aan de wedstrijd deel te nemen om haar als bruid te winnen. Sachs weet dat hij te oud voor haar is en dat zij oprecht van Walther houdt. Eva keert huiswaarts en hoort dat Beckmesser haar nog deze avond een serenade wil brengen. Zij vraagt Magdalene bij het raam te gaan zitten. Als Walther arriveert, nog altijd kwaad over zijn afwijzing, valt Eva hem in de armen. Samen besluiten zij te vluchten. Sachs hoort dit en neemt zich voor dat te verhinderen.

Als Beckmesser zijn serenade wil zingen, begint Sachs vóór zijn huis aan diens nieuwe schoenen te werken. Met moeite staat Beckmesser Sachs toe als 'Merker' zijn serenade te jureren. Maar als hij zijn lied zingt, wordt dit spoedig overstemt door Sachs hamerslagen op de leest, welke de fouten in het lied aangeven. Beckmesser zingt steeds luider, wat niet alleen David wekt, die meent dat Beckmesser Magdalene een serenade brengt, maar ook andere burenen, die op het lawaai afkomen. Al snel ontstaat een algehele vechtpartij. Op dat moment proberen Walther en Eva te vluchten, maar Sachs voorkomt dit, stuurt Eva naar huis en leidt Walther en David zijn huis binnen.

Walther vertelt Sachs dat hij gedroomd heeft, waarop Sachs hem aanmoedigt de droom als thema te gebruiken voor een lied voor de zangwedstrijd. Hij zal het voor Walther opschrijven.

Wanneer beiden zich gaan verkleeden, sluipst Beckmesser binnen, nog steeds gehavend door Davids afranseling. Als hij het blad papier met Walthers lied ziet, denkt hij dat het van Sachs zelf is, die hiermee aan de wedstrijd wil deelnemen. Sachs ontkent Beckmessers beschuldigingen van rivaliteit en laat hem het blad. Verzekerd van het winnen van de prijs spoedt Beckmesser zich naar huis. Eva komt langs om te zeggen dat haar schoen knelt. Sachs ziet er niets verkeerd aan. Als ook Walther verschijnt, zingt deze voor Eva zijn lied en maakt er een derde strofe bij. Eva is zeer onder de indruk van alles wat Sachs voor haarzelf en Walther heeft gedaan en zegt Sachs dat, zou Walther niet in haar leven gekomen zijn, zij hem als bruidegom had verkozen. Maar Sachs wil niet graag in de schoenen van Koning Marke uit de legende van 'Tristan en Isolde' staan. David en Magdalene komen nu binnen, en Sachs benoemt zijn leerling tot gezelschap. In een roerend quintet bezingen allen het ontstaan van Walthers prijslied. Nadat de handwerksgilden en de meesterzangers hun entree op de feestweide hebben gemaakt, wordt Beckmesser als eerste zanger in de wedstrijd aangewezen. Hij zingt het moeizaam ingestudeerde lied van Walther, maar verhaspelt de woorden zo erg, dat iedereen in lachen uitbarst. Beckmesser wijst Sachs als de dichter van deze woorden aan, maar Sachs stelt dat zijn gedicht een goede zanger behoeft die het op de juiste melodie voordraagt. Als hij om zo'n zanger vraagt, treedt Walther naar voren en zingt het lied. Iedereen is zeer onder de indruk, en Walther wordt direct als winnaar van de wedstrijd aangewezen. Maar als Pogner hem de Koning David-ketting aanreikt, wijst hij deze trots af. Sachs houdt hem dan voor dat de kunst van de meesterzangers in tijden van nationale tegenwoord een symbool is van de oprechte en ware Duitse geest. Alle aanwezigen eren Sachs en de Duitse kunst.

THE STORY

Walther von Stolzing, a young knight who wishes to become a citizen of Nuremberg, has fallen in love with Eva, daughter of Veit Pagner. When he asks if she is already engaged he is told that her hand will go to the winner of a master-singer's contest. Walther decides to take part in the competition.

David, apprentice to the cobbler and famous poet Hans Sachs, initiates Walther into the rules that govern the art of song.

A singing-trial for tomorrow's contest is being held that very afternoon. The mastersingers arrive, first Pagner and Beckmesser, the town clerk. Beckmesser entertains his own hopes of winning Eva and is much displeased when Walther himself auditions. Beckmesser triumphs, however, since as 'Merker' he sits in judgement over Walther's song. His fellow masters are incapable of understanding this adventurous song and he convinces them that Walther has failed the trial. Only Sachs recognises Walther's artistry.

David informs his beloved Magdalene that Walther has failed the trial. Pagner and Eva return home and Eva is also told. She asks Sachs for advice, who has just settled himself in front of his house. Knowing that Beckmesser has eyes for her, Eva tries to cajole Sachs into entering the contest and winning her himself. Sachs, although more than half in love with her, knows that he is too old for her, and that her heart is really set on Walther. Disappointed, Eva leaves Sachs alone. Magdalene tells Eva that Beckmesser is going to serenade her. Eva asks Magdalene to take her place at the window.

Walther now appears, still angry at having failed the trial. Eva falls into his arms, and the two of them decide to elope by night. This is overheard by Sachs, who plans to take action. Beckmesser now appears to sing his serenade. Since Sachs has to finish Beckmesser's shoes, they agree that Sachs can pass judgement on his serenade. He starts singing, but is greatly put out by Sachs's hammering. He sings louder and louder, until David, jealous because he wrongly supposes Beckmesser to be courting Magdalene, gives him a thrashing. Alarmed by the noise, all the neighbours also arrive, and soon there is

general fighting. Walther and Eva now try to escape, but Sachs orders Eva to go home and pushes Walther and David into his house.

Walther tells Sachs about his dream. Sachs encourages him to fashion it into a song for the competition. Sachs will write it down.

While both are changing to go to the contest, Beckmesser enters, still bruised from the previous night's beating. He discovers the master-song and assumes it is Sachs's, and that Sachs has written it to sing at the contest. Sachs denies Beckmesser's accusations of rivalry and gives him the sheet of paper. Convinced he is bound to win the prize with it, Beckmesser hurries off.

Now Eva visits Sachs. One of her shoes pinches, she says, but Sachs can find nothing wrong with it. Walther comes in and sings his song to Eva, completing it with a third stanza. Eva, overwhelmed by the thought of all that Sachs has done for her and Walther, tells Sachs that she would have chosen him if Walther had not arrived. Sachs replies that he would hate to be like King Mark in the story of 'Tristan and Isolde'.

David and Magdalene now arrive. Sachs announces David's promotion to journeyman and all five of them sing an ecstatic quintet to celebrate the baptism of Walther's prize-song.

After the worker's guilds and the mastersingers have made their entrance at the festival grounds, Beckmesser is the first to compete. He performs Walther's song, but it is so distorted that he is greeted with resounding derision. He says that the words are by Sachs, who replies that it just needs a good singer to perform them properly. Sachs then asks who, as proof of this, can do this. Walther then comes forward and sings the song. All are deeply moved, and Walther is declared the winner of the contest. Out of pride he refuses the master's chain which Pagner offers him. Sachs then praises the mastersinger's art, which has survived through many evil times. The works ends with a chorus in which all participate, extolling Sachs and the greatness of German art.

De Duitse dirigent **HARTMUT HAENCHEN**

werd geboren in Dresden. Hij was lid van het

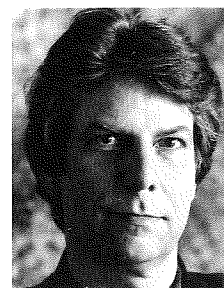

foto: Susesch Bayat

Dresdner Kreuzchor, en studeerde aan de Hochschule für Musik in zijn geboorteplaats. In 1971 won hij de eerste prijs tijdens het Carl-Maria von Weber Concours. Gedurende een aantal jaren was hij verbonden aan de Philharmonie en de Singakademie van Halle en het Theater van Zwickau en de Dresdner Philharmonie, waar hij tevens het Philharmonisch Koor leidde. Ook werkte hij als gastdirigent bij de Dresdner Staatsoper. In navolging van Kurt Masur en Klaus Tennstedt leidde hij tussen 1973 en 1976 de Staatskapelle Schwerin en was hij muzikaal directeur aan het Staatstheater aldaar. Inmiddels geldt Hartmut Haenchen als een van de meest veelzijdige dirigenten van zijn generatie. Sinds oktober 1986 is hij chefdirigent van het Nederlands Philharmonisch Orkest en het Nederlands Kammerorkest en chefdirigent bij De Nederlandse Opera. Hiernaast is hij sinds 1980 muzikaal leider van het Kammerorchester Carl Philipp Emanuel Bach te Berlijn, waarmee hij talrijke bekroonde platen- en televisie-opnamen realiseerde en diverse tournees maakte. Hartmut Haenchen leidde gastconcerten in heel Europa, o.m. met de Berliner Philharmoniker, de Sächsische Staatskapelle Dresden en het Koninklijk Concertgebouworkest. Tevens was hij te gast in Japan, de VS en Canada. Hartmut Haenchen is vaste dirigent aan de Komische Oper Berlin, en leidde operaproducties in Bologna, Dresden, Genève, Jeruzalem, Londen, München, New York, Stuttgart, Warschau en Wenen. Sinds 1993 is Hartmut Haenchen opnieuw vaste gastdirigent voor opera en concerten bij de Staatsoper Unter den Linden in Berlijn, waar hij in 1973 debuteerde met Moessorgski's *Boris Godoenov*. In 1984 maakte hij zijn debuut bij De Nederlandse Opera met Richard Strauss' *Elektra*. Bij DNO dirigeerde hij sindsdien *Salome*, *Der Rosenkavalier* en *Die Frau ohne Schatten* (R. Strauss), *Mitridate*, *Le nozze di Figaro* en *Die Entführung aus dem Serail* (Mozart), *Tristan und Isolde* en *Parsifal* (Wagner), *Don Carlos* (Verdi), *Boris Godoenov* (Moessorgski), *Blauwbaards burcht* (Bartók),

La damnation de Faust (Berlioz), *Orphée et Eurydice* (Orfeo ed Euridice) (Gluck), *Die Fledermaus* (J. Strauss), *Mazeppa* (Tsjaikovski), *Samson et Dalila* (Saint-Saëns), *La bohème* (Puccini), *Wozzeck* (Berg) en *Lady Macbeth van Mtsensk* (Sjostakovitsj). In het ROH Covent Garden in Londen en de Brooklyn Academy of Music in New York leidde hij Glucks *Orfeo ed Euridice*, een gastvoorstelling van de Komische Oper Berlin in regie van Harry Kupfer. Deze voorstelling werd onderscheiden met de Laurence Olivier Award, en opgenomen voor tv en video. In het ROH Covent Garden dirigeerde hij verder een nieuwe productie van *Mitridate*, eveneens bekroond met de Laurence Olivier Award, en keerde er in 1994 terug voor *Le nozze di Figaro*. Hartmut Haenchen maakte meer dan 70 cd-opnamen, variërend van barok en klassiek werk, via Brahms, Bruckner en Mahler, tot hedendaags repertoire. Het komende seizoen zal hij bij DNO een nieuwe productie van Mozarts *Die Zauberflöte* dirigeren, alsmede de reprises van *Die Frau ohne Schatten* en *La bohème*. Naast voortzetting van zijn Bruckner- en Mahler-cyclus in het Concertgebouw zal Haenchen DNO's eerste geësceneerde *Ring*-cyclus dirigeren, in een regie van Pierre Audi.

De Duitse operaregisseur **HARRY KUPFER**

werd geboren in Berlijn, en studeerde aan de

foto: Jaap Pieper

Theaterhochschule in Leipzig. Hij begon zijn carrière in het Landestheater Halle, waar hij in 1958 met *Rusalka* zijn regiedebuut maakte. Achtereenvolgens bekleedde hij leidinggevende functies bij het Theater Stralsund, het Städtisches Theater Chemnitz en het Deutsches Nationaltheater Weimar. In 1971 debuteerde Harry Kupfer bij de Deutsche Staatsoper Berlin met Richard Strauss' *Die Frau ohne Schatten*. Het jaar daarop werd hij benoemd tot directeur van de Staatsoper Dresden. Zijn encensering van Wagners *Der fliegende Holländer* voor de Bayreuther Festspiele 1978 markeerde zijn definitieve internationale doorbraak. In 1981 werd Kupfer benoemd tot chefregisseur van de Komische Oper Berlin, een huis waaraan hij tot op heden verbon-

den is, en waar hij zijn regiedebuut maakte met Wagners *Die Meistersinger von Nürnberg*. In 1986 volgde met de wereldpremière van Penderecki's *Die schwarze Maske* zijn debuut bij de Salzburger Festspiele. Bij de Bayreuther Festspiele realiseerde hij in 1988 zijn eerste integrale *Ring des Nibelungen*, die daar in 1992 voor het laatst op het programma stond, en die bij die gelegenheid op cd en video werd opgenomen. Recente ensceneringen van hem zijn o.a. *Uit een Dodenhuis* (Keulen 1991), *Carmen* (Berlijn 1991), *Così fan tutte* (San Francisco 1991), *Parsifal* (Berlijn 1992), *Les contes d'Hoffmann*, *Giulio Cesare* (co-productie Schwetzingen Festspiele) en *Die Walküre* (Berlijn 1993), Sjostakovitsj's *De neus* (Keulen 1994), Goldschmidts *Der gewaltige Hahnrei* (Berlijn 1994), Verdi's *La traviata* (Berlijn 1995) en Puccini's *Il trittico* (Hamburg 1995). Momenteel bereidt hij een nieuwe *Ring* voor bij de Staatsoper Unter den Linden te Berlijn o.l.v. Daniel Barenboim. Zijn Berlijnse enscenering van Glucks *Orfeo ed Euridice* was te gast bij het ROH Covent Garden en de Brooklyn Academy of Music in New York. Harry Kupfer werd meermalen onderscheiden, o.m. met de Muziekprijs van de stad Frankfurt en de Cultuurprijs van de Berliner Zeitung. Zijn relatie met De Nederlandse Opera begon in 1977 met Strauss' *Elektra*. Sindsdien keerde hij vaak naar Amsterdam terug, en realiseerde er o.a. *Fidelio*, *Boris Godoenov*, *Salome* en *Die Frau ohne Schatten*. Zijn productie *La damnation de Faust* bij DNO werd overgenomen door de Bregenzer Festspiele, het ROH Covent Garden en Keulen.

De Duitse scenograaf **WILFRIED WERZ** studeerde in Dresden, o.m. bij Karl von Appen, de vaste decorateur van Bertolt Brecht bij het Berliner Ensemble. Hij werkt sindsdien voornamelijk voor de belangrijke theaters in zijn geboorteland (o.a. in Frankfurt a/d Oder, Halle en Potsdam). In 1960 vestigde hij zich in Berlijn, waar hij samenwerkte met Walter Felsenstein aan de Komische Oper (o.m. voor Offenbachs *Ritter Blaubart* en Bizets *Carmen*). In 1965 werd hij gecontracteerd door de Staatsoper Unter

den Linden te Berlijn, waar hij in 1976 benoemd werd tot chef-decorontwerper. Hij kwam er in contact met regisseurs als Erhard Fischer, Kurt Horres en Harry Kupfer, met wie sindsdien een nauwe samenwerking ontstond. Wilfried Werz was in het buitenland o.a. te gast in Kopenhagen, Brussel, Cardiff, Warschau, Moskou, München, Hamburg, Düsseldorf, Keulen, Wenen, Toronto en Vancouver. Hij realiseerde meer dan 170 ontwerpen voor theater-, opera- en balletproducties, met een sterke nadruk op het Slavische repertoire en werk van Mozart en Richard Strauss. Wilfried Werz was reeds eerder in Amsterdam te gast voor *Elektra*, *Fidelio*, *Salome* en *Die Frau ohne Schatten*, alle in regie van Harry Kupfer.

De Duitse kostuumontwerpster **ELEONORE KLEIBER** studeerde in Weimar, en maakte haar eerste kostuumontwerpen voor theater en ballet aan het National-theater aldaar. Verder was ze werkzaam voor opera- en balletproducties aan de Städtische Bühnen te Leipzig. Tot 1991 was ze Hoofd Kostuumdienst en kostuumontwerpster aan de Komische Oper te Berlijn. Eleonore Kleiber werkte samen met choreograaf Thom Schilling en met de regisseurs Götz Friedrich, Joachim Herz en, sinds lange tijd, Harry Kupfer. Met hem realiseerde ze producties in o.a. Wenen, Londen en San Francisco. Tot haar toekomstplannen behoren o.m. kostuumontwerpen voor *Der Jakobin* (Edinburgh) en twee wereldpremières (een musical en theaterproductie) in Berlijn. Eleonore Kleiber was bij DNO eerder te gast voor Aribert Reimanns *Lear*. (regie Harry Kupfer).

Choreograaf **ROLAND GIERTZ** realiseerde zijn eerste operachoreografieën in de periode 1960-1979, toen hij solodanser bij de Staatsoper Dresden was. Hierna volgde hij een studie tot danspedagoog aan het Wajanova Instituut in St. Petersburg. Sinds 1980 is hij choreograaf aan de Staatsoper en danspedagoog voor klassieke dans aan de Palucca-Schule in Dresden. Hij was betrokken bij zo'n 80 producties van de Komische

Oper Berlin, de Staatsoper Dresden, de Staatsoper Unter den Linden te Berlijn, de Bayerische Staatsoper te München, de Hamburgische Staatsoper, de Oper Bonn, de Volksoper Wien, het Opernhaus Zürich, het Londense ROH Covent Garden en de Bregenzer Festspiele, alwaar hij deze zomer zijn medewerking zal verlenen aan

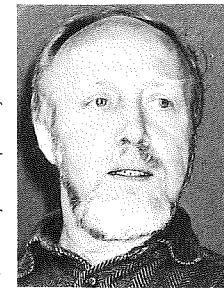

foto: Marjolein Sparsnaay

Rimski-Korsakovs *De legende van de onzichtbare stad Kiteej* (regie Harry Kupfer). Tot zijn toekomstplannen behoren choreografieën voor de Staatsoper Dresden en de Wiener Staatsoper, en zijn debuut als regisseur (Leoncavallo's *I Pagliacci*). Roland Giertz was bij DNO eerder te gast voor Berlioz' *La damnation de Faust*.

Koordinator **WINFRIED MACZEWSKI** studeerde grafische kunsten en compositie, en legde zich later toe op kerkmuziek. In 1971 engageerde Rolf Liebermann hem als repetitor en assistent-koordinator aan de Hamburgische Staatsoper. In 1975 werd hij benoemd tot koordinator van de Deutsche Oper in Düsseldorf. Hij aanvaardde tevens het docentschap aan het Robert Schumann Instituut in deze stad. Winfried Maczewski is de vaste dirigent van het Koor van De Nederlandse Opera. Daarnaast wordt hij regelmatig uitgenodigd voor gastdirigentschappen.

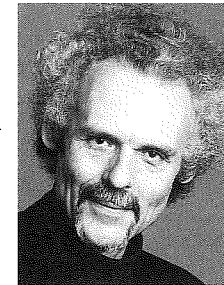

foto: Peter Daalderop

De bas **JAN-HENDRIK ROOTERING** (Hans Sachs) begon op 25-jarige leeftijd zijn zangopleiding bij zijn vader, de Nederlandse tenor Hendrikus Rootering. Hij maakte in 1980 zijn professionele operadebuut als Colline *La bohème* in Bremen. Via optredens in Gelsenkirchen en Düsseldorf werd hij al spoedig geëngageerd door de Bayerische Staatsoper München. Zijn succesvolle carrière leidde tot samenwerking met dirigenten als Wolfgang Sawallisch, Riccardo Muti, James Levine, Claudio Abbado, Sir Neville Marriner, Sir Colin Davis, Carlo-Maria Giulini en

Christoph von Dohnányi. Hij was te gast in Berlijn, Hamburg, Wenen, Brussel en Genève, het Londense ROH Covent Garden, de Milanese Scala, de Metropolitan Opera te New York, de Chicago Lyric Opera en de San Francisco Opera. Tot zijn repertoire behoren o.m. de rollen van Sarastro *Die Zauberflöte*, Commendatore *Don*

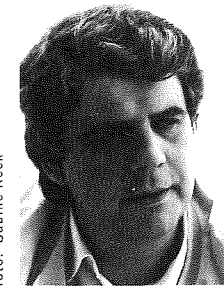
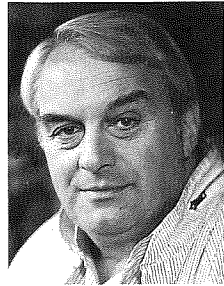

foto: Sabine Keck

Giovanni, Don Basilio *Il barbiere di Siviglia*, Fra Guardiano *La forza del destino*, Philip II *Don Carlo*, Gremin *Jevgenji Onegin*, Baron Ochs *Der Rosenkavalier*, Orest *Elektra* en Wagner-rollen als Pogner *Die Meistersinger*, Fasolt *Das Rheingold*, Daland *Der fliegende Holländer*, Hunding *Die Walküre*, Landgraf *Tannhäuser*, König Heinrich *Lohengrin*, König Marke *Tristan und Isolde* en Gurnemanz *Parsifal*. Op de concertpodia en in het liederenrepertoire vertolkte hij, met zijn vaste begeleider Hermann Lechler, o.m. werken van Strauss, Wolf, Schumann, Schubert en Loewe, waarvan vele op cd werden uitgebracht. Jan-Hendrik Rootering maakte hiernaast meer dan 50 opnamen van o.a. Beethovens *Symfonie nr. 9* o.l.v. Leonard Bernstein (een concert n.a.v. de val van de Berlijnse Muur in 1989) Beethovens *Missa solemnis* o.l.v. Sir Colin Davis en Puccini's *La fanciulla del West* o.l.v. Leonard Slatkin (RCA), Mahlers *Symfonie nr. 8* met de Berliner Philharmoniker o.l.v. Claudio Abbado en de *Requiem*s van Mozart, Dvorák, Donizetti en Schumann. Als König Heinrich zal hij te horen zijn op een binnenkort te verschijnen cd van *Lohengrin* o.l.v. Sir Colin Davis en op *Der fliegende Holländer* o.l.v. James Levine. In 1997 zal een cd worden opgenomen van *Parsifal* o.l.v. Sir Colin Davis (BMG). Tot zijn meest recente en toekomstige engagements behoren o.m. *Capriccio* (Chicago en New York), *Der Rosenkavalier* (Salzburg '95), concerten o.l.v. Lorin Maazel en *Simon Boccanegra* (München), *Macbeth* (regie Harry Kupfer) en *Die Meistersinger von Nürnberg* (Chicago). Jan-Hendrik Rootering ontving in 1987 de eretitel 'Bayerischer Kammer-sänger'. Bij DNO was hij eerder te gast als König Marke *Tristan und Isolde* en Gurnemanz *Parsifal*. De rol van Hans Sachs betekent zijn roldebuut.

De Duitse bas **SIEGFRIED VOGEL** (Veit Pagner) is een van de meest vooraanstaande

Duitse zangers van dit moment. Hij is verbonden aan de Staatsoper Unter den Linden te Berlijn, waar hij vele belangrijke baspartijen vertolkte; rollen waarmee hij ook te gast was in 's werelds grote operahuizen en muziekcentra.

Sinds zijn debuut aan de Milanese Scala in 1973 volgden engagements bij de Wiener Staatsoper, de Bayerische Staatsoper München de Parijse Grand Opéra, Deutsche Oper am Rhein, de Metropolitan Opera te New York, de Bayreuther en Salzburger Festspiele, in San Francisco en Japan. In 1981 vertolkte Siegfried Vogel de rol van Hans Sachs *Die Meistersinger von Nürnberg* (regie Harry Kupfer, Berlijn), en op uitnodiging van Wolfgang Wagner zong hij in Bayreuth de partijen van König Heinrich *Lohengrin*, Biterolf *Tannhäuser* en Titurel *Parsifal*. In 1989 nam hij met het Bayreuther ensemble deel aan een omvangrijke concerttournee o.l.v. Giuseppe Sinopoli naar Japan. Tot zijn repertoire behoren verder o.m. Sir Morosus in Richard Strauss' *Die schweigsame Frau* (Berlijn), Gurnemanz *Parsifal* (Dresden), Ochs *Der Rosenkavalier*, Landgraf *Tannhäuser*, Gurnemanz, Hans Sachs en König Heinrich (Wenen), en rollen in *Werther* en *Lulu*. Op de concertpodia trad Siegfried Vogel op met vele internationaal gerenommeerde dirigenten, met wie hij ook talloze audio-, radio en televisieopnamen realiseerde. Tot zijn recente en toekomstige engagements behoren *Lohengrin* (Zürich 1993), *Moses und Aron* (1994) met het Tokyo Symphony Orchestra in Japan en *Fidelio* (Dresden 1997). Siegfried Vogel was bij DNO reeds in 1971 te gast in Offenbachs *Les contes d'Hoffmann*.

De Finse tenor **LASSI VIRTANEN** (Kunz Vogelgesang) studeerde zang aan het Conservatorium van Oulu, en volgde verdere opleidingen in zijn geboorteland. In het buitenland studeerde hij bij Herbert Brauer en de Chinese professor Shen, en aan de Muziekacademie van Wenen bij Gerhard Kahry. Sinds 1989 is hij verbonden aan de Finse Nationale Opera, waar hij een repertoire

opbouwde met rollen als Rinuccio *Gianni Schicchi*, Spärlisch *Die lustigen Weiber von Windsor*, 3.

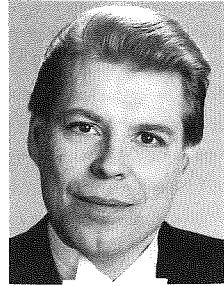
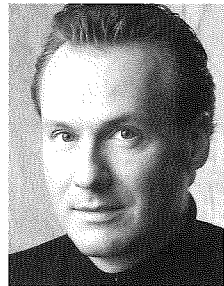

foto: Pepe Makkonen

Knappe *Parsifal*, Nemo-rino *L'Elisir d'amore*, Triquet *Jevgenji Onegin*, Remendado *Carmen*, Edgardo *Lucia di Lammermoor*, Bardolfo *Falstaff*, de rol van 1. Man in Kokkonens *The Last Temptations* en de titelrol in *Faust*. Bij het Savon-

linna Opera Festival is hij sinds 1991 vaste solist, en zong er o.a. in *Die verkaufte Braut*, *Fidelio*, *Die Zauberflöte* en *Macbeth*. Dit jaar zal hij zijn medewerking verlenen aan de wereldpremière van Aulis Sallinen's *The Palace*. Lassi Virtanen was op de concertpodia in zijn geboorteland te gast in passies en oratoria, en gaf recitals in Wenen. Op de Finse televisie was hij te zien als Jim Mahoney in Kurt Weills *Aufstieg und Fall der Stadt Mahagonny*, een productie die de eerste prijs won tijdens het Canadese Film Festival. Tot zijn toekomstige engagements behoort de tenorpartij in Orffs *Carmina Burana* in het Spaanse San Sebastian en in Finland. Lassi Virtanen maakt als Kunz Vogelgesang zijn debuut bij DNO.

De Amerikaanse bariton **ROBERT BORK** (Konrad Nachtigal) studeerde aan het Wheaton

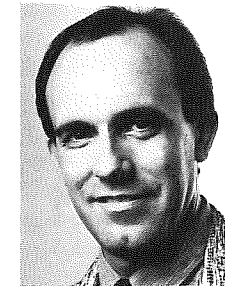

College in Illinois, de Indiana University en de Musikhochschule te Keulen. Hij begon zijn carrière als lid van de Opera Studio aldaar, en was vervolgens van 1987 tot 1993 verbonden aan de Oper der Stadt Köln. In 1988 maakte hij zijn

debuut aan de Milanese Scala in Webers *Oberon*. Het jaar daarop debuteerde hij aan de Hamburgische Staatsoper als Brander *La damnation de Faust*, en keerde er later terug voor *Carmen* en *Mahagonny*. In Bonn was hij te gast als Masetto *Don Giovanni*, Schaunard *La bohème* en Paolo Albani *Simone Bocca negra*. Tot zijn repertoire behoren verder rollen als Escamillo *Carmen*, Lescaut *Manon Lescaut*, Valentin *Faust*, Papageno *Die Zauberflöte*, Zar Zar und Zimmermann, Zurga

Les pêcheurs de perles en de titelrol in *Wozzeck*. In het hedendaagse repertoire vertolkte hij werk van Britten, Janáček, Berg, Henze, Martinu, Prokofjev, Rihm, Schönberg en Sjostakovitsj. Vorig jaar trad hij, in het kader van de Musik Triennale Köln, met veel succes op met het Gürzenich-Orchester in Henze's oratorium *Das Floß der Medusa*. Zijn eerste optredens bij De Nederlandse Opera, de Vlaamse Opera en het Teatro La Fenice te Venetië maakten hem tot een veelgevraagd solist voor nieuwe producties. Robert Bork werkte met dirigenten als Georges Prêtre, Gerd Albrecht, Sir John Pritchard, Seiji Ozawa en James Conlon. Componist Bernhard Heiden schreef in 1982 *Triptych for Baritone and Orchestra* speciaal voor hem. Ook vertolkte hij Davies' *Eight Songs for a Mad King* met het Boston Symphony Orchestra in Tanglewood. Symfonieën van Beethoven en Mahler, passies van Bach, requiems van Mozart en oratoria van Händel behoren echter eveneens tot zijn repertoire. Robert Bork was bij DNO te gast in Verdi's *La traviata* en Sjostakovitsj's *Lady Macbeth van Mtsensk*.

De Amerikaanse bariton **DALE DUESING** (Sixtus Beckmesser) studeerde piano en zang in

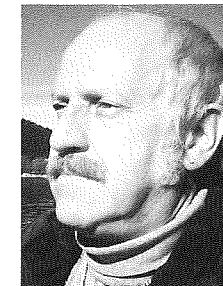

Milwaukee. In de afgelopen tien jaar bouwde hij een indrukwekkende zangcarrière op, die leidde tot optredens in de grote operahuizen over de hele wereld, o.m. de Metropolitan Opera in New York, de San Francisco Opera en de

Chicago Lyric Opera, de Milanese Scala, de Brusselse Muntchouwburg, het Gran Teatro del Liceu te Barcelona, de Parijse Opéra en bij de festivals van Salzburg, Edinburgh en Glyndebourne. Daarnaast is hij vaste gast in alle grote Duitse operahuizen, met rollen die variëren van Pelléas *Pelléas et Mélisande* tot Wolfram *Tannhäuser* en Rodrigo *Don Carlo*. Tot zijn recente engagements behoren *The Passion of Jonathan Wade* (Houston en Miami), *Don Giovanni*, *Het sluwe vosje* en *La bohème* (Seattle), *Intermezzo* (Santa Fe), *Le nozze di Figaro*, *Uit een dodenhuis*, *Reigen* en *Die Meistersinger von Nürnberg* (Brussel), *Wozzeck* (Frankfurt) en *La finta giardiniera*

(Salzburg). Dale Duesing is ook op de concertpodia veelvuldig te gast, en gaf vele recitals, o.m. in New York. Hij trad op met grote internationale orkesten als het New York Philharmonic, de Berliner en Wiener Philharmoniker, de symfonieorkesten van Chicago en Boston, het Koninklijk Concertgebouworkest, het BBC Symphony Orchestra, het London Symphony Orchestra en de Accademia Santa Cecilia van Rome. Hij werkte met de dirigenten Carlo-Maria Giulini, James Levine, Bernard Haitink, Raymond Leppard, Seiji Ozawa, Wolfgang Sawallisch, Christoph von Dohnányi, Simon Rattle, André Previn, Riccardo Chailly, Edo de Waart en Mstislav Rostropovitsj. Op cd is hij o.m. te horen in Don Giovanni onder Karl Böhm, als Guglielmo *Così fan tutte* onder Bernard Haitink, in Hans Zenders *Stephen Climax*, Samuel Barbers *The Lovers*, Bernsteins *Barcarolles* en Zemlinsky's *Lyrische Symphonie*. Nieuwe engagements van hem zijn o.a. *Reigen* (Brussel, Straatsburg en Parijs), *Così fan tutte*, *Il turco in Italia*, *Ariadne auf Naxos* en *Orphée aux enfers* (Brussel en Parijs), *Le nozze di Figaro* (Frankfurt), *Lulu* (Parijs) en de titelrollen in *Gianni Schicchi* (Hamburg) en *Wozzeck* (Genève en Frankfurt), waarvan de laatste ook zal worden opgenomen voor televisie. Dale Duesing werd door het Duitse muziektijdschrift Opernwelt uitgeroepen tot Zanger van het Jaar 1994. Bij DNO was hij eerder te gast in Strauss' *Capriccio* en in de wereldpremières van Schnittke's *Life with an Idiot* en Schats *Symposion*.

De Duitse bas **GEROLF SCHEDER** (Fritz Kothner) studeerde zang in Neurenberg bij Willi

Domgraf-Fassbaender en aan de Hochschule für Musik in Stuttgart. In 1970 werd hij bij het door Josef Greindl opgerichte Berlijnse Zangconcours winnaar van de Wagnerprijs. Via Freiburg, Oldenburg, Bielefeld en Hagen kwam hij in 1980 naar Frankfurt, waar hij acht jaar zong onder leiding van Michael Gielen. Sinds 1987 is Gerolf Scheder zelfstandig werkzaam als opera- en concertzanger. Hij was o.m. te gast als Doktor *Wozzeck* bij de Grand Opéra de Paris, en verder in

Wenen, Parijs, Barcelona, Milaan, Rome, Straatsburg, Toulouse en Antwerpen. In 1989 nam hij als Gurnemanz in Wagners *Parsifal* en als Doktor in Bergs *Wozzeck* deel aan een tournee van de Wiener Staatsoper naar Japan. In zijn geboorteland was hij te gast in alle vooraanstaande opera-huizen en theaters, o.m. de Bayerische Staatsoper München (*Die vier Grobianen*, *Arlecchino*), de Deutsche Oper Berlin (*Fidelio*, *Die lustigen Weiber von Windsor*, *Zar und Zimmermann*) en in Stuttgart (*Fidelio* en de wereldpremière van Zenders *Don Quijote*). Gerolf Scheder vertolkte nagenoeg alle belangrijke baspartijen uit het operarepertoire, en maakt nu als Fritz Kothner zijn debuut bij DNO.

De Duitse tenor **JOACHIM ARNDT** (Balthasar Zorn) studeerde aan de Hochschule für Musik in

Hannover en bij Kammer-sänger Kurt Rehm in Berlijn. Van 1961 tot 1994 was hij vast verbonden aan de Staatsoper Unter den Linden te Berlijn; hij is er ook dit seizoen nog regelmatig te gast.

Joachim Arndt nam deel aan alle gastproducties

van dit operahuis, o.m. in Helsinki, Stockholm, Wenen, Praag, Boedapest, Warschau, Boekarest, Parijs, Madrid, Lausanne, Florence, Caïro en Japan. Hiernaast trad hij o.m. op in Leipzig en Dresden. Joachim Arndts repertoire omvat rollen als Pang *Turandot*, Goro *Madama Butterfly*, Spoletta *Tosca*, Monostatos *Die Zauberflöte*, Spärlich *Die lustigen Weiber von Windsor*, Remendado *Carmen*, Scaramuccio *Ariadne auf Naxos*, der Bucklige *Die Frau ohne Schatten*, Narr *Wozzeck* en Missail *Boris Godoenov*. Joachim Arndt is te horen op diverse opnamen, en was veelvuldig te zien en te horen op radio en televisie. Hij maakt als Balthasar Zorn zijn debuut bij DNO.

De van origine Italiaanse tenor **ANDREA Poddighe** (Ulrich Eisslinger) werd geboren in het Limburgse Geleen en studeerde aan het Conservatorium in Maastricht bij Mya Besselink. Vervolgstudies doorliep hij o.m. aan het Centro di Perfezionamento per Artisti Lirici (Teatro alla Scala, Milaan) bij Maestro Luciano Silvestri en Giulietta Simionato. In 1986 volgden er engage-

menten bij de Studio van de Oper der Stadt Köln en in 1989 bij het Stadttheater Hagen. Andrea

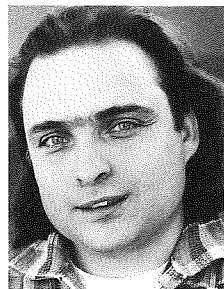
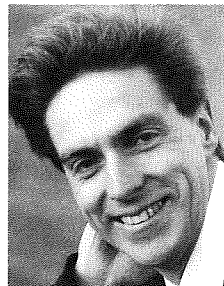

foto: Hans van den Boogaard

Poddighe was in 1987 3e prijswinnaar bij het Internationaal Vocalisten Concours te Den Bosch. Naast opera zingt hij oratoria, en geeft hij liederenrecitals in Nederland, Duitsland, Italië, België, Colombia etc. Tot zijn repertoire behoren rollen

als Jaquino *Fidelio*, Rossillon *Die lustige Witwe*, Jan *Der Bettelstudent*, Belfiore *La finta giardiniera*, Ferrando *Così fan tutte*, Tamino *Die Zauberflöte*, Rinuccio *Gianni Schicchi*, Fenton *Falstaff* en Steuermann *Der fliegende Holländer*. Andrea Poddighe was bij DNO eerder te gast in Strauss' *Die Fledermaus*.

De Nederlandse tenor **HENK VONK** (Augustin Moser) studeerde Muziekwetenschap, Zang en

Koördirectie in Utrecht en volgde interpretatiecursussen bij o.a. Robert Holl, Birgit Nilsson en Jekaterina Joffel. In 1990 was hij deelnemer aan de operastudio Forum Jong; hij trad op in producties van Opera Zuid, het

voormalige Opera Forum, het Onafhankelijk Toneel, de Opéra de Montpellier, het Stadttheater Hildesheim en was te gast in *Aida* in Amsterdam. Tot zijn repertoire behoren rollen als Belfiore *La finta giardiniera*, Ferrando *Così fan tutte*, Nemorino *L'Elisir d'amore*, Elvino *La sonnambula*, Arturo *I Puritani*, Gaston *La traviata*, Malcom *Macbeth* en Lysander *A Midsummer Night's Dream*. Op de concertpodia trad Henk Vonk op met het Radio Kamerorkest, het Radio Filharmonisch Orkest, het Residentie Orkest, de Philharmonie van Krakow, het Orchestre de Bayonne, en in producties van de BRT en het Nederlands Danstheater. Hij zong onder dirigenten als Aldo Ceccato, Antonio Pappano, Ed Spanjaard, Hans Vonk en Ion Marin. De rol van Arturo *I Puritani* vertolkte hij in 1994 in Kiev met het Nationaal Orkest van de Oekraïne o.l.v. Jan Latham Koenig. In *I Puritani* zong hij ook de partij

van Bruno bij de VARA Matinee, waar hij verder te gast was voor Stravinsky's *A Sermon, a Narrative and a Prayer* en Rossini's *Semiramide*. Henk Vonk is o.m. te horen op opnamen van Schuberts *Große Messe in A*, die onderscheiden werd met een Orphée d'Or Lyrique, een opname met liederen van Rachmaninoff (Matthijs Verschoor & Friends Play Rachmaninoff) en Stravinsky's *Les Noces*, een filmproductie van de BRT. Henk Vonk is voor het eerst te gast bij DNO.

De van oorsprong Amerikaanse bariton

CHARLES VAN TASSEL (Hermann Ortel)

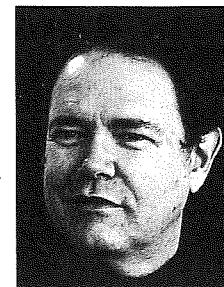

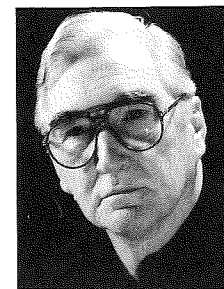
foto: Peter Krijn

werd geboren in New York. Zijn professionele debuut maakte hij in 1965 in Chicago met de Contemporary Chamber Players o.l.v. Ralph Shapey. Vanaf 1968 werkte hij veelvuldig in Duitsland, o.a. in Kassel en Hamburg, waar hij rollen

vertolkte als Graaf Almaviva *Le nozze di Figaro*, Posa *Don Carlos*, Marcello *La bohème*, Jochanaan *Salome* en de titelrol in *Don Giovanni*. In de 70-er jaren werd hij Nederlands staatsburger, en maakte hij naam als concertzanger van oratoria, liederen en hedendaagse muziek. Charles van Tassel wordt regelmatig uitgenodigd voor contemporaine opera's, w.o. producties van de Vlaamse productiekern Walpurgis. Hiernaast werkte hij mee aan diverse televisie, film- en audio-opnamen, w.o. een recente cd met liederen van Charles Ives, samen met pianist Marien van Nieukerken. Tot zijn meest recente engagementen bij DNO behoren de Harry Kupfer-producties van Strauss' *Salome* en *Die Frau ohne Schatten* en Moessorgski's *Boris Godoenov*, Debussy's *Pelléas et Mélisande* en de wereldpremières van Param Vires double-bill *Snatched by the Gods/Broken Strings* (tevens uitvoering gedurende de Münchener Biennale '92) en Peter Schats *Symposion*. Volgend seizoen zal hij wederom bij DNO te gast zijn voor de reprises van *Die Frau ohne Schatten* en *Pelléas et Mélisande*.

De Nederlandse bas **PIETER VAN DEN BERG** (Hans Schwarz) studeerde in Amsterdam en Keulen, en behaalde eerste prijzen op zangcoursen in München, Toulouse en Berlijn. Hij

werd geëngageerd door de Opera van Koblenz en de Staatsoper Berlin, en werd daarna eerste bas

bij de Nederlandse Operastichting, het latere DNO, waar hij inmiddels zijn duizendste voorstelling heeft gezongen. Hiernaast was hij te gast in vele Europese opera-huizen, en werkte onder nagenoeg alle belangrijke dirigenten en regisseurs.

Hij heeft ontelbare rollen op zijn repertoire staan, w.o. die van de Doktor *Wozzeck*, Rocco *Fidelio*, Sarastro *Die Zauberflöte*, Gremin *Jevgenji Onegin*, Jacopo Fiesco *Simone Boccanegra* en Ramfis *Aida*. In 1993 was hij te gast in de VARA Matinee voor *La forza del destino* o.l.v. Graeme Jenkins. Tot zijn meest recente bijdragen aan producties van DNO behoren *Salome*, *Parsifal*, *Un ballo in maschera*, *Benvenuto Cellini*, *Samson et Dalila*, *La traviata* en Peter Schats *Symposion*.

De Nederlandse bas **JAN ALOFS** (Hans Foltz) startte direct na beëindiging van zijn studie aan

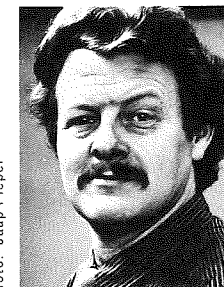

foto: Jaap Pieper

het Koninklijk Conservatorium te Den Haag een internationale carrière als opera- en concertzanger. Hij zong in de loop der jaren zo'n 85 partijen bij De Nederlandse Opera, Opera Zuid en het voormalige Opera Forum, alsmede een

groot aantal Duitse operahuizen. Voort werd hij uitgenodigd op de festivals van Verona, Perelada, Santander, Glyndebourne en Tel Aviv. Jan Alofs werkte mee aan diverse plaatopnamen, en treedt op voor radio en televisie in binnen- en buitenland. Ook is hij regelmatig te beluisteren in de VARA Matinee en het Holland Festival. Bij DNO was Jan Alofs eerder o.m. te gast in *Il barbiere di Siviglia*, *Die Frau ohne Schatten*, *Samson et Dalila*, *A Midsummer Night's Dream* (een productie waarmee hij tevens te gast was in Tel Aviv), *Le nozze di Figaro* en *Salome*. Hij keert er volgend seizoen terug voor de reprise van *Die Frau ohne Schatten*.

De Nederlandse tenor ALBERT BONNEMA

(Walther von Stolzing) studeerde aan het

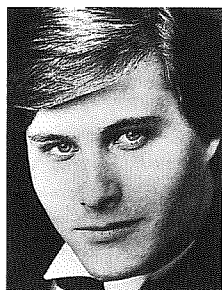

Sweelinck Conservatorium bij Cora Canne Meijer. Tijdens en na zijn studie vertolkte hij diverse rollen bij De Nederlandse Opera en het voormalige Opera Forum. Sinds zijn debuut in Berlijn in 1989 volgden gastoptredens in o.a.

Salzburg, Wenen, Klagenfurt, Wiesbaden, Saarbrücken en Luzern, aanvankelijk vooral in het operetterepertoire. In 1990 werd hij geëngageerd door het Stadttheater Bern, waar hij een operarepertoire opbouwde met rollen als Cassio *Otello*, Lenski *Jevgenji Onjegin*, Don Ottavio *Don Giovanni*, Narraboth *Salome*, Hans *Die verkaufte Braut*, Don José *Carmen*, Max *Der Freischütz* en Alwa *Lulu*, alsmede enkele rollen in het heden-daags repertoire. Dit seizoen vertolkte hij ook de rol van Erik *Der fliegende Holländer*, zijn eerste Wagner-partij. Albert Bonnema is hiernaast actief op de concertpodia en in het liederenrepertoire. Na eerdere rollen in o.a. *Salome* en *Parsifal* betekent de rol van Walther von Stolzing voor hem zijn eerste grote Wagner-rol bij DNO. Albert Bonnema wordt momenteel gecoached door de Zweedse tenor Nicolai Gedda.

De Amerikaanse tenor JOHN LA PIERRE

(David) studeerde aan het St. Louis Conservatoire

of Music. In 1985 was hij finalist bij de Metropolitan Opera National Council Auditions, en ontving het jaar daarop als eerste de Richard Gaddes Award for Young Singers, een onderscheiding van het Opera Theatre St. Louis.

In zijn geboorteland was hij te gast in vele opera-huizen en theaters. Tot en met dit seizoen is John La Pierre vast verbonden aan de Oper der Stadt Köln, waar hij rollen vertolkte als Belfiore *La finta giardiniera*, Tamino *Die Zauberflöte*, Jaquino *Fidelio*, Nemorino *L'Elisir d'amore*, Don Ottavio *Don Giovanni*, Chateaufort *Zar und Zimmermann*.

Florville *Il signor Bruschino* en Eduardo *La cambiale di matrimonio*, een Rossini-productie die ook te gast was bij de Parijse Opéra Comique. In 1991 maakte hij zijn debuut bij de Glyndebourne Festival Opera als Idamante *Idomeneo*, en in hetzelfde jaar volgde zijn Franse debuut als Belfiore in Nantes. Op de concertpodia trad John La Pierre veelvuldig op in oratoria, en in het Kennedy Center maakte hij zijn debuut in Bachs *Hohe Messe*. Verder trad hij op met het St. Louis Symphony Orchestra in Mozarts *Requiem* en het St. Paul Chamber Orchestra in Händels *Messiah*. De rol van Evangelist *Matthäus Passion* zong hij met de Bach Society of St. Louis en in Haydns *Die Jahreszeiten* was hij te horen met het Gürzenich Orchester te Keulen. Volgend seizoen zal hij te gast zijn in Keulen met de rollen van Tamino *Die Zauberflöte* en de Baron in Lortzings *Der Wildschütz*. John La Pierre maakte bij DNO zijn debuut als Andres in Bergs *Wozzeck* (regie Willy Decker).

De Zweedse sopraan KATARINA DALAYMAN

(Eva) studeerde zang in Stockholm. Ze maakte

haar professionele debuut in 1991 als Amelia in Verdi's *Simon Boccanegra* aan de Royal Opera van Stockholm. De rol van Marie in Bergs *Wozzeck* o.l.v. Gabriele Ferro en in regie van Johannes Schaaf aan de Staatsoper Stuttgart

betekende in 1993 zowel haar roldebuut als haar internationale doorbraak. In Stuttgart werd ze onmiddellijk teruggevraagd voor de rol van Desdemona *Otello*, Eva *Die Meistersinger von Nürnberg*, Marie *Wozzeck* en Mimi *La bohème*. De rol van Mimi zong ze vorig jaar ook in Stockholm en Hamburg. Recentelijk maakte ze haar succesvolle debuut als Marie aan de Brusselse Munt-schouwburg. Katarina Dalayman verschijnt regelmatig op de concertpodia, en werkte met dirigenten als Wolfgang Sawallisch (Rome), John Eliot Gardiner (Lübeck) en Michael Tilson Thomas (Londen). Onder leiding van de componist trad ze op in Penderecki's *Requiem*. Tot haar toekomstige engagements behoren de rollen van Elisabeth *Tannhäuser* (Stuttgart), Marietta *Die tote Stadt*

(Stockholm), Elisabetta *Don Carlo* (Helsinki), Desdemona *Otello* (Keulen), de titelrol in *Tosca* (Göteborg en Londen) en een uitvoering van Wagners *Wesendonk Lieder* met het Tonhalle Orchester (Zürich). Katarina Dalayman maakt als Eva haar debuut bij DNO.

De Duitse mezzosopraan RUTHILD ENGERT

(Magdalene) werd geboren in Frankfurt. Zij stu-

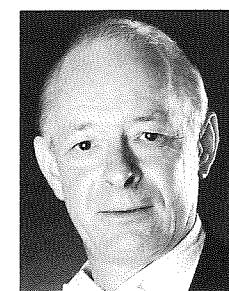

deerde aan het Hochschule Konservatorium aldaar, en nam vervolgens lessen bij Josef Metternich. Er volgden vaste contracten in Freiburg, Hannover en bij de Deutsche Oper Berlin, waar ze nog jaarlijks een aantal gastcontracten vervult.

Ruthild Engert was verder te gast in de operahuizen van Hamburg, Keulen, Rome, Venetië, Parijs en Buenos Aires. Bij het Festival dei Due Mondi vertolkte ze de partij van Kundry *Parsifal*, en bij de Bayreuther Festspiele was ze Venus *Tannhäuser*. De rol van Magdalene *Die Meistersinger von Nürnberg* zong ze aan de Milanese Scala. Tot haar toekomstige engagements behoren o.m. Ortrud *Lohengrin* in Napels, Kundry in Kopenhagen en Antwerpen, Brangäne *Tristan und Isolde* in Washington en Klytaemnestra *Elektra* in Catania. Ruthild Engert beschikt hiernaast over een omvangrijk concertrepertoire. Herfst 1995 zal ze o.m. te gast zijn in Amsterdam voor een concertante uitvoering van Korngolds *Das Wunder der Heliane* met het Radio Filharmonisch Orkest o.l.v. Edo de Waart. Ruthild Engert maakte als Kundry haar debuut bij DNO in 1993.

De Nieuwzeelandse bas GRANT DICKSON

(Ein Nachtwächter) maakte in 1960 zijn debuut aan

de New Zealand Opera Company in de wereldpremière van David Farquar's *A Unicorn For Christmas*, en was lange tijd als solist aan dit gezelschap verbonden. In 1972 werd hij geëngageerd door de Australian Opera, waar hij rollen

vertolkte als Ramfis *Aida*, Padre Guardino *La forza del destino*, Sarastro *Die Zauberflöte*, Ochs *Der Rosenkavalier*, Osmin *Die Entführung aus dem Serail* en Doktor *Wozzeck*. Hij ontwikkelde zich hiernaast tot een vooraanstaande oratorium- en concertzanger van Nieuw-Zeeland en Australië, en werkte met alle grote symfonie- en kamerorkesten aldaar. In Duitsland breidde Grant Dickson zijn repertoire uit met de rollen van Commendatore *Don Giovanni*, Alfonso *Così fan tutte*, Groot-inquisiteur *Don Carlo*, Sarastro *Die Zauberflöte* en Gurnemanz *Parsifal*, en, recenter, Daland *Der fliegende Holländer* en Dansker *Billy Budd*. Op de concertpodia trad hij o.m. op in Rossini's *Petite messe solennelle*, Bachs *Matthäus Passion* en *Hohe Messe*, Orffs *Der Mond*, Paul McCartney's *Liverpool Oratorio*, Mahlers *Symfonie nr. 8* en Verdi's *Requiem*. Vorig jaar zong hij de rol van Pluto in de historische uitvoering van de heront-dekte opera *Orpheus* van Telemann bij de Staatsoper Unter den Linden te Berlijn o.l.v. René Jacobs, een productie die tevens te gast was bij de Festwochen für Alte Musik in Innsbruck. Onlangs was hij bij de Vlaamse Opera te gast als Raimondo in Wagners *Rienzi*. Volgend jaar staan engagements in België, Duitsland en Nieuw-Zeeland op zijn programma, alsmede voorstellingen van *Billy Budd* bij de Parijse Opéra Bastille. Grant Dickson is voor het eerst te gast bij DNO.

De rollen van de **LEHRBUBEN** worden vertolkt door de mezzosopranen en alten MARJAN VAN ELDIK, MARY DE REUS, CORINNE ROMIJN en SILKE WEISHEIT, en de tenoren ARNOLD BEZUYEN, RUUD FISELIER, BRIAN GALLIFORD, LEO GEERS, ALEX GRIGOREV, HENK GUNNE-MAN, ANTHONY HEIDWEILLER en FRANK NIEUWENKAMP. Zij werden voorbereid door Winfried Maczewski, vast dirigent van het Koor van De Nederlandse Opera.

In 1965 werd door het toenmalige Ministerie van CRM (nu OCW) het initiatief genomen tot de oprichting van de Nederlandse Koorstichting, waarin het Nederlands Kamerkoor en het Nederlands Operakoor werden ondergebracht. Vanaf 1984 is het Nederlands Operakoor deel gaan uitmaken van de Nederlandse Operastichting. Vanaf september 1988 wordt het thans 60 leden tellende **KOOR VAN DE NEDERLANDSE OPERA**

geleid door Winfried Maczewski. De werkzaamheden van het koor bestaan voornamelijk uit medewerking aan produkties van De Nederlandse Opera. Het operakoor is niet alleen in muzikaal opzicht van fundamenteel belang in de uitvoeringspraktijk van een opera, maar vormt ook een belangrijk element binnen het concept van de (moderne) regie, waar het geïntegreerd deelneemt aan de handeling. Af en toe is het koor in de gelegenheid mee te werken aan concerten van symfonieorkesten. Zo werden in de afgelopen jaren diverse programma's uitgevoerd met o.m. het Nederlands Philharmonisch Orkest, het voormalige Forum Philharmonisch Orkest, het Rotterdams Philharmonisch Orkest en het Koninklijk Concertgebouworkest. De leden van dit beroepskoor laten zich menigmaal solistisch horen. Behalve in het meer gangbare repertoire van Glucks *Orfeo ed Euridice* tot en met Stravinsky's *The Rake's Progress* treedt het koor op in werken van eigentijdse componisten. Zo heeft het een aantal wereldpremières helpen realiseren, w.o. *Reconstructie*, *Houdini*, *Naima*, *Ithaka* en *Symposion*.

Het **NEDERLANDS PHILHARMONISCH ORKEST** is vaste bespeler van drie belangrijke muziekcentra in Nederland: het Concertgebouw en de Beurs van Berlage in Amsterdam en Muziekcentrum Vredenburg in Utrecht. Daarnaast speelt het NedPhO tot vier produkties per seizoen van De Nederlandse Opera in Het Muziektheater in

Amsterdam. Geïntegreerd in de concertseries van Muziekcentrum Vredenburg heeft het NedPhO in Utrecht gedeeltelijk de concerten overgenomen van het voormalige Utrechts Symfonie Orkest. Dit oudste orkest van Nederland bestond in 1985, toen het deel ging uitmaken van het nieuwe NedPhO, meer dan een eeuw. In Amsterdam heeft het NedPhO vanaf 1 september 1985 de concerten voortgezet van het vroegere Amsterdams Philharmonisch Orkest, dat in 1953 was opgericht. Nadat Hartmut Haenchen per 1 oktober 1986 was benoemd tot chefdirigent, werkte het NedPhO onder zijn leiding doelgericht aan het bereiken van het hoogst mogelijke niveau. De resultaten daarvan hebben internationaal erkenning gevonden. Het orkest maakte concertreizen naar Zwitserland en Duitsland, en reisde in 1994 naar Japan. Tournées naar andere landen zijn in voorbereiding. Met ingang van het seizoen 1992/1993 werd Vassili Sinaïski, de chefdirigent van het Moskou's Philharmonisch Orkest, benoemd tot vaste gastdirigent van het NedPhO. Het Nederlands Philharmonisch Orkest is gevestigd in Amsterdam in de beroemde Beurs van Berlage. Het orkest repeteert in de Yakult Zaal en geeft daar ook concerten. Als tweede huisorkest blijft het NedPhO kind aan huis in de grote zaal van het Amsterdamse Concertgebouw, met vele concerten per seizoen.

YAKULT

hoofdsponsor Nederlands Philharmonisch Orkest en het Nederlands Kamerorkest

De Vereniging Vrienden van de Opera wil de ontmoetingsplaats zijn voor iedereen die in opera geïnteresseerd is.

De activiteiten zijn een streven daarin te voorzien: Lezingen, masterclasses, voorbesprekingen losse kaarten, een exclusief Vriendenabonnement bij De Nederlandse Opera en eendaagse busreizen naar België en Duitsland.

Inlichtingen over het lidmaatschap

Vereniging Vrienden van de Opera, Waterlooplein 22, 1011 PG Amsterdam, tel. (020) 551 8282
Het secretariaat is bereikbaar op maandag, dinsdag en donderdag van 9.00 tot 13.00 uur.

Contributie per seizoen: Individueel lidmaatschap	f 45,-
(m.i.v. 1 sept. 1995) Gezinslidmaatschap	f 75,-
Donateur (minimum)	f 100,-